

Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet

2015-2018

*Det här är en sammanfattning av **Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015–2018**. Kommunfullmäktige beslutade den 7 maj 2015 att anta hemlöshetsplanen.*

Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet omfattar en nollvision, fem mål, tre strategier och en handlingsplan med 23 aktiviteter för att minska hemlöshet. Syftet med planen är att ge en samlad beskrivning av hur Göteborg ska gå tillväga för att minska hemlösheten fram till 2018. En tydlig ambition i planen är att inga barnfamiljer ska behöva vräkas då Staden i sitt arbete med hemlösa familjer har ett tydligt barnperspektiv.

I planen presenteras en sammanställning av mål och aktiviteter inom tre strategiområden; intensifiera det vräkningsförebyggande arbetet, öka användandet av långsiktiga lägenhetsboenden samt stärka och utveckla ledning och styrning i kommunens hemlöshetsarbete.

I denna sammanfattning får du en kort presentation av planens innehåll. Du kan läsa om planens vision, målsättning och strategier. Här kan du också ta del av den senaste hemlöshetskartläggningen som Staden genomförde i april 2015. Detta är ny information som inte finns med i Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015–2018.

Hela hemlöshetsplanen, Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015–2018 hittar du på:

www.goteborg.se

Göteborg gör mycket för att motverka hemlöshet idag men tillsammans kan vi göra ännu mer.

Inledning

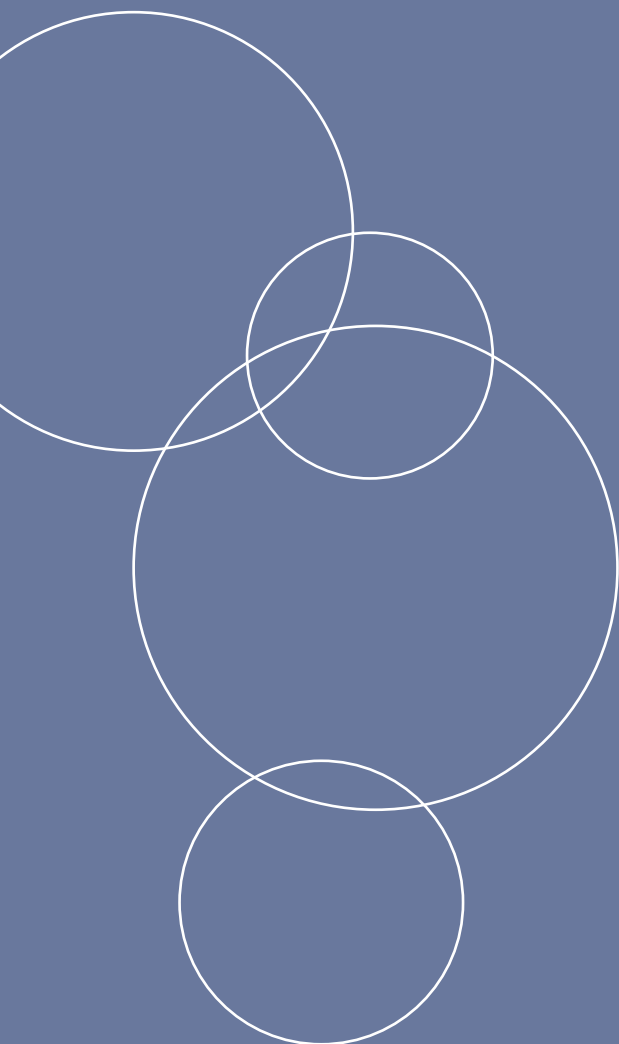
Hemlöshet representerar en av de mest extrema formerna av fattigdom och misär. Under många år associerades hemlöshet med medelålders ensamstående män med missbruksproblem. Sedan 1990-talet har nya grupper av hemlösa uppmärksammats, bland annat kvinnor, barn, familjer och personer med utländsk bakgrund. Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet ger förutsättningar för att successivt minska hemlösheten fram till 2018. Personer som saknar uppehållstillstånd eller uppehållsrätt omfattas inte av planen.

Göteborg har en nollvision och strävar efter en stad utan hemlöshet. Alla människor ska ha samma möjligheter att leva ett gott liv i Göteborg. Att ha ett hem är grundläggande för möjligheten att forma vår tillvaro och planera för framtiden. Det handlar om att kunna ha ett arbete, sköta sin hälsa och att ha ett stabilt socialt nätverk. För att lyckas med detta krävs vilja, samarbete och engagemang från politiker,

beslutsfattare, socialarbetare, fastighetsägare, brukare och det civila samhällets organisationer.

Frågan om kommunens ansvar i hemlöshetsfrågan befinner sig i skärningspunkten mellan socialtjänst och den generella bostadsförsörjningen. Kommunen har ett ansvar att planera för en bostadsförsörjning för alla kommuninvånare samtidigt som socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Det behövs både individuella insatser och strukturella förändringar inom bostadsförsörjningen för att möta hemlösa personers varierande bostadsbehov.

*Göteborg har en nollvision
och strävar efter en stad
utan hemlöshet.*

Stadens hemlöshetsarbete involverar de tio stadsdelsförvaltningarna, social resursförvaltning, Förvaltnings AB Framtiden, fastighetskontoret, stadsledningskontoret och upphandlingsbolaget. Utöver dessa erbjuder externa aktörer tjänster och boende för hemlösa, exempelvis idéburna organisationer. Totalt sett förfogar staden över 2 200 boendeplatser och lägenheter med varierande grad av stödinsatser samt har tillgång till ytterligare 900 upphandlade boendeplatser. Det finns ett stort utbud av boendelösningar i form av akuta till mer långsiktiga lösningar med andrahandskontrakt på den ordinarie bostadsmarknaden (så kallade kommunala kontrakt).

Stadsdelsnämndernas totala nettokostnad för boendesociala insatser överstiger en halv miljard kronor årligen och utvecklingen de senaste åren har visat på en fortsatt ökad kostnadsutveckling (615 miljoner 2014). Ambitionen i planen är att kostnader för särskilda boendesociala lösningar ska minska. Arbetet utifrån planen kan komma att innebära ökade behov av satsningar, exempelvis förebyggande insatser, men på längre sikt bör förslagen innebära lägre kostnader för staden.

Göteborgs Stads definition av hemlöshet

Göteborgs Stad utgår från Socialstyrelsens definition av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden, som omfattar fyra olika situationer som personer kan befinna sig i för en kortare eller längre tid.

Akut hemlöshet – situation 1

Person som är hänvisad till akutboende, härberge, jourboende, skyddat boende (exempelvis kvinnojourer) eller sover utomhus/offentliga utrymmen.

Institutionsvistelse och kategori-boende – situation 2

Person som är intagen eller inskriven på antingen kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller stödboende (inom socialtjänsten, landstinget eller en privat vårdgivare), alternativt på HVB-hem eller SiS-institution och som planeras skrivas ut inom tre månader efter mätperioden, och inte har någon egen bostad ordnad inför utskrivningen eller utflyttningen. Hit räknas även de personer som skulle ha skrivits ut/flyttat ut, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad.

Långsiktiga boendelösningar – situation 3

Person som bor i en boendelösning som kommunen har ordnat (exempelvis tränings- eller referenslägenhet eller motsvarande, eller kommunalt kontrakt) på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal där boendet är förenat med tillsyn eller särskilda villkor eller regler.

Eget ordnat kortsiktigt boende – situation 4

Person som sökt bistånd för sin boendesituation och som bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar, bekanta, familj eller släktingar eller har ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt hos släkt, vänner eller andra privatpersoner (kortare än tre månader efter mätperioden).

Barnperspektiv, jämställdhet och mångfald

Hemlöshet är allvarligast för barn eftersom de inte har möjlighet att påverka sin egen situation. Därför är det viktigt att staden i sitt arbete med hemlösa familjer har ett tydligt barnperspektiv. Regeringen och kommunfullmäktige i Göteborg har tydligt uttalat en ambition om att förhindra att barnfamiljer vräks. Utgångspunkten är att ett barn alltid behöver ett stadigvarande hem.

Göteborg ska skapa bättre förutsättningar för barnen i samhället genom att förhindra vräkning och påtvingad avflyttning av barnfamiljer. För familjer som lever i hemlöshet ska långsiktiga lösningar med lägenhetsboenden som leder till eget boende eftersträvas.

Våld i nära relationer behöver uppmärksammas, både generellt och med fokus på särskilt

utsatta grupper. Många gånger innebär våldet att kvinnor eller män och barn måste flytta till ett skyddat boende, vilket även kan innebära problem för barnets möjligheter till förskoleplats eller skolgång.

Hemlösa kvinnor är en särskilt utsatt grupp. I det fortsatta arbetet med planen är det en prioriterad fråga att hemlösa kvinnor möts av insatser som bygger på kunskap och förståelse om hur kvinnor drabbas av hemlöshet.

I planen finns även aktiviteter som specifikt rör hbtq-personer, personer med funktionsnedsättning, unga vuxna och äldre. Utgångspunkten är att arbetet med planens genomförande ska präglas av perspektivmedvetenhet utifrån bland annat kön, ålder, funktionsnedsättning och HBTQ.

Mål och strategier

Stadens strategi och plan mot hemlöshet har en ambitiös målsättning med utgångspunkt i Socialstyrelsens definition av hemlöshet och Stadens budget för 2014. Den omfattar fem mål och en långsiktig strategi inom tre områden samt en handlingsplan med åtgärder för att nå målen.

Mål

1. Staden ska halvera antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet.
2. Antalet personer som vräks från sin bostad ska minska.
3. Antalet personer som skrivs ut från vård eller behandling och saknar bostad ska minska.
4. Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk och/eller psykisk/fysisk ohälsa ska minska.
5. Fler personer som bor i kommunens boende ska få egen bostad.

Strategi

1. Det vräkningsförebyggande arbetet ska intensifieras
2. Användandet av långsiktiga lägenhetsboenden som leder till eget boende ska öka
3. Ledning och styrning i kommunens hemlöshetsarbete ska stärkas och utvecklas

Till stöd för genomförande av handlingsplanen finns 23 konkreta åtgärder, som även innehåller ansvarsfördelning och roller.

Strategi 1

Intensifiera det vräknings- förebyggande arbetet

Det finns ett starkt samband mellan vräkning och hemlöshet. De mest kostnadseffektiva insatserna görs när det är allvarlig risk för ett hushåll att vräkas från sin bostad. Åtgärder ska sättas in tidigt när det finns risk för vräkning och påtvingad uppsägning.

Forskning visar att personer som en gång blivit vräkta har mycket svårt att komma tillbaka till den ordinarie bostadsmarknaden och riskerar att under en längre tid hamna i en sekundär bostadsmarknad. Att förebygga att personer mister sin bostad är därmed en betydelsefull del i de samlade insatserna mot hemlöshet.

I planen finns aktiviteter som bland annat ska förhindra vräkningar av barnfamiljer, personer med psykiatriska svårigheter, unga vuxna och äldre. Här är en väl fungerande samverkan mellan fastighetsägare, socialtjänst och sjukvård avgörande.

Strategi 2

Öka användandet av långsiktiga lägenhetsboenden som leder till eget boende

En ökad nyproduktion av lägenheter bidrar till fler bostäder och ökad omsättning inom det befintliga beståndet och ger därmed fler människor möjlighet att få en egen bostad. Nyproduktionen utgör cirka en procent av det befintliga bostadsbeståndet i Göteborg. Betydligt fler lägenheter frigörs genom omsättningen i det befintliga bostadsbeståndet. De kommunala bostadsbolagen med cirka 70 000 lägenheter är stadens starkaste verktyg när det gäller bostadsförsörjning för särskilda grupper.

För personer som befinner sig i hemlöshet kan socialtjänsten ge bistånd till boende med olika individuellt utformade insatser som syftar till att den enskilde skall få ett självständigt liv. En effektiv åtgärd för personer som befinner sig i hemlöshet är långsiktiga bostadsinriktade insatser. Detta innebär att stödet i boendet behöver utvecklas och att det behövs fler lägenheter utifrån kommunens samarbetsavtal med fastighetsägarna.

Bostad först används för att ge stöd till personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa och som varit hemlösa länge. Forskning visar att metoden är framgångsrik för denna målgrupp. Bostad först innebär att personen först erbjuds ett permanent boende och därefter får möjlighet att formulera sina behov kring det stöd personen kan behöva. Målet är att personen ska kunna bo kvar, få en ökad självständighet och ett bättre liv.

I planen finns aktiviteter som ska stärka den enskildes möjligheter till ett självständigt boende och samtidigt verka för en mer socialt hållbar stad. Bland annat behöver staden ersätta blockförhyrda kategoribostäder med integrerade bostäder samt se över de kategoriboenden som byggdes i början av 2000-talet. I planen finns även aktiviteter för att minska användningen av kortsiktiga lösningar och en övergång till mer långsiktiga bostadsinriktade lösningar.

Strategi 3

Stärka och utveckla ledning och styrning i kommunens hemlöshetsarbete

Göteborgs Stads hemlöshetsstrategi ska leda till en starkare styrning. Det är nödvändigt med en kraftfull ledning och ett brett ansvarstagande på ledningsnivå som involverar många ansvarsområden. Den överenskomna strategin förutsätter effektivt deltagande, samverkan och samstämmighet av de organisationer som är delaktiga i stadens strategi mot hemlöshet.

Ett systematiskt kvalitetsarbete ska genomföra stadens hemlöshetsarbete. Bland annat ska kartläggning av hemlösa utvecklas med Socialstyrelsens definition av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden.

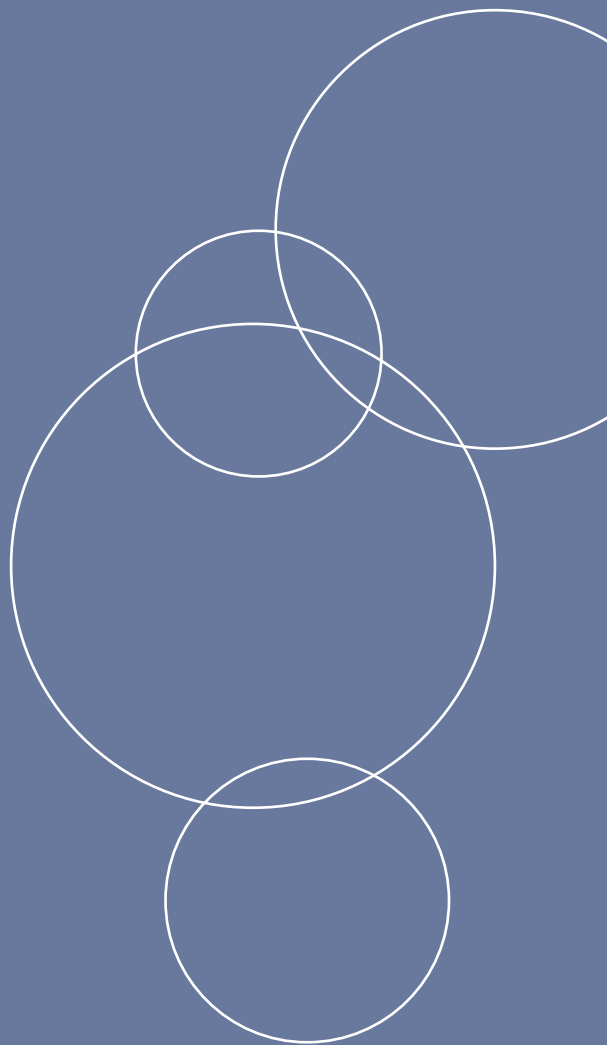
I planen finns även aktiviteter för ett fortsatt nationellt och internationellt samarbete för att ta vara på forskning och nya metoder. Detta kan delvis finansieras genom EU-medel. Staden ska inrätta ett center mot hemlöshet, *Hemlösas hus*, som ska fungera som träff- och kontaktpunkt för hjälp och stöd åt hemlösa. Staden ska även bjuda in företrädare för de ideella organisationerna för att finna lösningar för hemlösa göteborgare.

Bostad först innebär att personen först erbjuds ett permanent boende och därefter får möjlighet att formulera sina behov kring det stöd personen kan behöva.

Målet är att personen ska kunna bo kvar, få en ökad självständighet och ett bättre liv.

Uppföljning av planens mål

För att bidra till god måluppfyllelse i ett helastaden-perspektiv ska planens mål följas upp i ordinarie budget- och uppföljningsprocess. Berörda nämnder och styrelser ansvarar för att i sina egna verksamhetsplaner omsätta den antagna planen mot hemlöshet utifrån verksamhetens förutsättningar. Strategi och plan mot hemlöshet följs upp årligen och utvärderas i sin helhet 2018.

Stadens kartläggning 2015

Kunskap om stadens hemlöshet är en förutsättning för att kunna bedriva ett effektivt arbete för att motverka hemlöshet. Syftet med kartläggningen är att mäta hemlöshetens omfattning och karaktär i Göteborg. Resultatet kommer att kunna användas som planeringsunderlag för politiker, tjänstemän eller andra aktörer för att bättre möta hemlösas behov av bostad. Kartläggningen ger möjlighet att följa hemlösheten över tid samt analysera vilka insatser som ger effekt. Den blir också faktabas för de åtgärder och strategier som föreslagits i Stadens nya plan mot hemlöshet. Stadens senaste kartläggning genomfördes under två veckor i april 2015.

Personer som är hemmahörande i Göteborg och som omfattas av Socialstyrelsens definition av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden ingår i kartläggningen.

Personer som omfattas av följande ingår inte i kartläggningen:

- Barn och ungdomar som är 18 år eller yngre och som är placerade av socialtjänsten utanför hemmet enligt SoL eller LVU.
- Personer som bor i bostäder med särskild service enligt SoL eller LSS, äldreboenden eller organiserat boende för asylsökande.
- Utrikes födda personer som inte har uppehållstillstånd
- Ensamkommande flyktingbarn som är placerade genom socialtjänsten
- Personer som kommer från övriga Europa och uppehåller sig i Göteborg under längre tid, men saknar förankring här.

Nedan följer tre tabeller från kartläggningen som innehåller jämförelser med Socialstyrelsen senaste nationella kartläggning (2011) och fördelning per situation och stadsdel. Mer om kartläggningen finns att läsa på goteborg.se och/eller boendeportalen.se.

Tabell 1. Antal hemlösa vuxna personer per hemlöshetsituation.

Göteborgs kartläggning 2015		Socialstyrelsens kartläggning 2011
828	Situation 1 – Akut hemlöshet Personer som är hänvisade till akutboende, härberge, jourboende, skyddat boende (till exempel kvinnojourer), sover ute eller i offentliga utrymmen.	717
270	Situation 2 – Institutionsvistelse och kategoriboende Personer som ska skrivas ut från anstalt, institution eller liknande inom 3 månader, men som inte har någon bostad ordnad.	644
2 072	Situation 3 – Långsiktiga boendelösningar Personer som bor i en boendelösning som kommunen har ordnat på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Boendelösningar med hyresavtal med tillsyn eller särskilda villkor/regler.	1 143
671	Situation 4 – Eget ordnat kortsiktigt boende Personer som sökt bistånd för sin boendesituation och som bor tillfälligt hos kompisar, bekanta, familj eller släktingar, eller har ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt hos släkt, vänner eller andra privat-personer (kortare än 3 månader efter mätperioden).	539

Jämförelser med Socialstyrelsens nationella kartläggning av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden från 2011 kan göras på en övergripande nivå och för vissa delar av resultatet. Detta beror bland annat på att stadens kartläggning i huvudsak mäter hushåll, dess sammansättning, nuvarande situation och framtida behov, till skillnad från Socialstyrelsens som mäter vuxna personer och deras nuvarande situation. I stadens kartläggning har också definitionen för situation 4 – *Eget ordnat kortsiktigt boende* justerats för att förtydliga gränsdragningen för uppgiftslämnarna. Även kretsen av uppgiftslämnare skiljer sig åt mellan kartläggningarna. I stadens kartläggning är uppgiftslämnarna endast från socialtjänsten samt etablering och uppsökande verksamhet, medan Socialstyrelsens kartläggning även innefattar uppgiftslämnare från kriminalvård och hälso- och sjukvård. Sammantaget innebär skillnaderna mellan kartläggningarna att jämförelser primärt kan göras för vuxna personer i situation 1 – *Akut hemlöshet* och situation 3 – *Långsiktiga boendelösningar*.

Tabell 2. Antal hushåll, vuxna och barn per uppgiftslämnande förvaltning och uppdelat på olika hemlöshetsituationer.

Förvaltning	Situation 1	Situation 2	Situation 3	Situation 4	Situation okänd	Totalt
Angered	103	48	260	40	10	461
Askim-Frölunda-Högsbo	38	20	169	22	6	255
Centrum	57	13	107	20	0	197
Lundby	32	15	128	25	7	207
Majorna-Linné	71	31	177	33	0	312
Norra Hisingen	40	18	165	15	0	238
Västra Göteborg	33	23	114	15	3	188
Västra Hisingen	78	39	181	57	5	360
Örgryte-Härlanda	44	15	201	21	0	281
Östra Göteborg	161	42	368	47	0	618
Social resursförvaltning*	62	0	4	131	7	204
Totalt antal hushåll	719	264	1874	426	38	3321
<i>varav ensamhushåll</i>	540	256	1 427	281	30	2 534
<i>varav barnfamiljer</i>	156	5	400	109	2	672
Totalt antal vuxna	828	270	2072	601	40	3 811
Totalt antal barn	403	14	903	232	6	1 558

*Social resursförvaltnings etablerings- och uppsökarenhet. Uppsökare från idéburna organisationer är också delaktiga i kartläggningen via Social resursförvaltning.

Sammanlagt har 3 321 hushåll, enligt Socialstyrelsens definition, registrerats i kartläggningen som hemlösa eller utestängda från bostadsmarknaden under mätperioden. Detta innefattar 3 811 vuxna och 1 558 barn. Andelen ensamhushåll var 76 % (antal 2 534) och andelen barnfamiljer var 20 % (antal 672). Stadsdelsförvaltningarna Östra Göteborg och Angered hade flest registrerade hushåll, medan Centrum och Västra Göteborg hade minst antal (tabell 2).

I akut hemlöshet (situation 1) fanns 719 hushåll med 828 vuxna personer och 403 barn, varav 21 personer bodde i offentliga utrymmen eller utomhus. Andelen ensamhushåll var 75 % (antal 540) och andelen barnfamiljer var 22 % (antal 156). Störst andel av barnfamiljerna var hänvisade till tillfälligt logi (exempelvis jour- eller akutboende) eller hotell/vandrarhem.

I långsiktiga boendelösningar (situation 3) fanns 1874 hushåll med 2 072 vuxna personer och 903 barn. Andelen ensamhushåll var 76 % (antal 1 427) och andelen barnfamiljer var 21 % (antal 400). Detta motsvarar nästan 60 % (tabell 2) av det totala antalet barnfamiljer som ingick kartläggning. Barnfamiljerna bodde till största del i träningslägenhet, referenslägenhet eller kommunala kontrakt. Tillsammans utgjorde dessa boendelösningar nästan hälften av det totala antalet hemlösa hushåll. Situation 3 innefattade också störst andel vuxna personer och barn.

Tabell 3. Andel av hushåll som angetts uppfylla variablerna ekonomiskt bistånd, missbruk/beroende samt psykisk/fysisk ohälsa.

Variabler	Andel %
Ekonomiskt bistånd	51 %
Missbruks- och beroendeproblem	25 %
Psykisk ohälsa*	32 %
Fysisk ohälsa*	6 %
Både fysisk och psykisk ohälsa*	10 %

* Som måste uppmärksammas i en framtida boendelösning. Observera att samma hushåll kan förekomma i flera kategorier.

I drygt hälften (51 %) av hushållen var ekonomiskt bistånd den vanligaste inkomstkällan. I en fjärdedel (25 %) av hushållen fanns ett känt pågående missbruk. I nästan hälften (48 %) av hushållen fanns psykisk och/eller fysisk ohälsa som måste uppmärksammas i en framtida boendelösning.

